YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

7 päivänä syyskuuta 2006 *

Asiassa C-526/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour de cassation (Ranska) on esittänyt 14.12.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.12.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Laboratoires Boiron SA

vastaan

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, jolle **Agence centrale des organismes de sécurité socialen (ACOSS)** oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ja G. Arestis,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.10.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Laboratoires Boiron SA, edustajinaan avocat A. Lyon-Caen, avocat J. Philippe, avocat C.-M. Dorémus ja avocat O. Cavézian,

– Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, jolle Agence centrale des organismes de sécurité socialen (ACOSS) oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet, edustajinaan avocat H. Calvet ja avocat O. Billard,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja S. Ramet,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään V. Di Bucci,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.3.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee valtiontukiin liittyvien EY:n perustamissopimuksen määräysten, erityisesti EY 87 artiklan ja EY 88 artiklan 3 kohdan, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Laboratoires Boiron SA (jäljempänä Boiron) on nostanut kanteen saadakseen takaisin summat, jotka on maksettu Agence centrale des organismes de sécurité socialelle (jäljempänä ACOSS) lääkkeiden suoramyynnistä maksettuina veroina. ACOSSin oikeudet ja velvollisuudet ovat myöhemmin siirtyneet Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyonille.

Kansallinen lainsäädäntö

3 Code de santé publiquen (kansanterveyslaki) R. 5106 5 §:n mukaan "tukkukauppias-jakelija" on "yritys, joka harjoittaa muiden kuin ihmisillä testattavien lääkkeiden hankintaa ja varastointia niiden sellaisenaan tapahtuvaa tukkumyyntiä varten".

4 Arrêté ministériel du 3 octobre 1962, relatif aux obligations des grossistes répartiteurs en ce qui concerne l'approvisionnement des officines en médicaments -nimisessä ministeriön päätöksessä (tukkukauppias-jakelijoiden velvollisuuksista lääkkeiden jakelussa apteekeille 3.10.1962 tehty ministeriön päätös) (JORF

12.10.1962, s. 9999), joka oli voimassa helmikuuhun 1998, määrättiin muun muassa seuraavaa:

"1 § – Kaikkien kansanterveyslain R. 5115-6 §:n 4 momentissa tarkoitettujen farmaseuttisten tuotteiden tukkukauppaa harjoittavien liikkeiden sekä niiden sivuliikkeiden on ylläpidettävä pysyvästi erityislääkkeiden varastoa niiden toimialueelle ja niiden tavanomaiseen asiakaskuntaan kuuluvien apteekkien kuukausittaisen tarpeen mukaisen jakelun varmistamiseksi.

Kyseisen lääkevaraston on muodostuttava sellaisesta erityislääkkeiden 'valikoimasta', johon kuuluu vähintään kaksi kolmasosaa tosiasiallisesti myydyistä erityislääkkeistä, ja sen on vastattava suuruudeltaan edellisen vuoden kuukausittaisen liikevaihdon keskiarvoa.

2 § – Kaikkien farmaseuttisten tuotteiden tukkukauppaa harjoittavien liikkeiden sekä niiden sivuliikkeiden on voitava toimittaa kaikkia niiden tavanomaiseen asiakaskuntaan ja niiden jakelualueelle kuuluvissa apteekeissa saatavilla olevia erityistuotteita sekä 24 tunnin kuluessa tilauksen vastaanottamisesta kaikkia niiden 'valikoimaan' kuuluvia erityistuotteita.

Niiden on seurattava omaa erityistuotteidensa jakelua varastokatkosten välttämiseksi."

5 Tätä järjestelmää on muutettu erityisesti décret n° 98-79, du 11 février 1998, relatif aux établissements pharmaceutiques et modifiant le code de la santé publique -nimisellä asetuksella (lääkealan toimintaa harjoittavista liikkeistä ja kansanterveyslain muuttamisesta 11.2.1998 annettu asetus nro 98-79) (JORF 13.2.1998, s. 2287).

6 Loi n° 97-1164, du 19 décembre 1997, de financement de la sécurité sociale pour 1998 -nimisen lain (sosiaaliturvan rahoittamiseksi vuodelle 1998 annettu laki) (JORF

23.12.1997, s. 18635) 12 §:llä, jolla lisättiin muun muassa code de la sécurité sociale -nimiseen lakiin (jäljempänä sosiaaliturvalaki) L. 245-6-1 §, otetaan käyttöön 2,5 prosentin vero, joka kannetaan lääketehtailta lääkevalmisteiden tukkumyynnistä apteekeille, keskinäiseen vakuutusjärjestelmään kuuluville apteekeille ja kaivospelastuspalvelua harjoittavien yhtiöiden apteekeille Ranskassa kertyneestä verottomasta liikevaihdosta. Tätä veroa kutsutaan "suoramyyntiveroksi".

7 Sosiaaliturvalain L. 245-6-4 §:ssä säädetään, että suoramyyntivero kannetaan palkattujen työntekijöiden kansallisen sairausvakuutuskassan hyväksi.

8 Conseil constitutionnel (Ranska) on huomauttanut 18.12.1997 tekemässään päätöksessä 97-393 (JORF 23.12.1997, s. 18649), joka annettiin lain nro 97-1164 12 §:stä nostetun kanteen perusteella, että suoramyyntivero, jolla ei rasitettu tukkukauppias-jakelijoiden suorittamaa lääkkeiden myyntiä, otettiin käyttöön varojen hankkimiseksi kansalliseen sairausvakuutuskassaan sekä lääkkeiden jakelukanavien välisten kilpailuolosuhteiden ennalleen palauttamiseksi, sillä näiden edellytysten katsottiin vääristyneen sen vuoksi, että tukkukauppias-jakelijoille asetetaan julkisen palvelun velvoitteita, joita lääketehtailla ei ole.

9 Sosiaaliturvalain L. 245-6-1 § on kumottu 1.1.2003 alkaen sosiaaliturvan rahoittamisesta vuodeksi 2003 20.12.2002 annetun lain nro 2002-1487 (JORF 24.12.2002, s. 21482) 16 §:llä.

Riita-asia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Boiron on Ranskan oikeusjärjestyksen mukaan perustettu yhtiö, joka valmistaa homeopaattisia erityistuotteita, ja se jakelee niitä Ranskassa yksinomaan apteekeille suoramyyntijärjestelmällä tai tukkukauppias-jakelijoiden välityksellä.

11 Se ilmoitti ACOSSille suoramyyntiverojen osalta vuosille 1998 ja 1999 ainoastaan sen liikevaihdon, joka muodostui suoramyynneistä apteekeille, mutta ei tukkukauppias-jakelijoiden välityksellä syntynyttä liikevaihtoa.

12 ACOSS katsoi, että nämä viimeksi mainitut myynnit olisi pitänyt liittää kyseisen veron perustan muodostavaan kokonaissuoramyyntiin, ja näin ollen se suoritti tätä liittämistä vastaavan oikaisun.

13 Boiron maksoi vaaditun määrän, mutta se riitautti asian. Koska ACOSSin hallitus, jolle se oli esittänyt oikaisuvaatimuksen, ei vastannut tähän, Boiron vaati maksamiensa summien palauttamista tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyonissa.

14 Kanteensa tueksi Boiron väitti pääasiallisesti, että kun otetaan huomioon EY 87 artikla, suoramyyntiverosta vapauttaminen muodostaa lainvastaisen valtiontuen tukkukauppias-jakelijoiden hyväksi.

15 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyon hyväksyi 3.6.2000 antamallaan tuomiolla Boironin kanteen ja velvoitti ACOSSin palauttamaan Boironin maksamat summat.

16 ACOSS valitti cour d'appel de Lyoniin, joka ensin lykkäsi asian käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa C-53/00, Ferring, tuomion 22.11.2001 (Kok. 2001, s. I-9067), ja sitten kumosi 29.10.2002 antamallaan tuomiolla alioikeuden antaman tuomion.

17 Boiron turvautui tämän jälkeen kassaatio-menettelyyn, ja se esitti neljä perustetta, joista ainoastaan valtiontukia koskevien perustamissopimusten määräysten tulkintaa koskeva ensimmäinen peruste on ennakkoratkaisukysymysten kohteena.

18 Cour de cassation toteaa ensinnäkin, että cour d'appel de Lyon hylkäsi Boironin vaatimukset katsomalla yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-390/98, Banks, 20.9.2001 antaman tuomion (Kok. 2001, s. I-6117, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) perusteella, että ne, joiden on maksettava pakollinen maksu, eivät voi jättää suorittamatta kyseistä maksua vetoamalla siihen, että muiden saamaa vapautusta on pidettävä valtiontukena. Tämä oikeuskäytäntö on cour de cassationin mukaan vahvistettu yhdistetyissä asioissa C-430/99 ja C-431/99, Sea-Land Service ja Nedlloyd Lijnen, 13.6.2002 annetulla tuomiolla (Kok. 2002, s. I-5235, 47 kohta).

19 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole muissa tuomioissa katsonut, että tutkittavaksi ei voida ottaa kannetta, jolla vaaditaan palautettavaksi verot tai maksut, jotka on kannettu, vaikka niitä ei ole EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn velvollisuuden mukaisesti ilmoitettu.

20 Cour de cassation katsoo, että näissä tuomioissa joko lausutaan tältä osin vain implisiittisesti, vaikka tutkimatta jättämistä koskeva väite on esitetty (ks. em. asiassa Ferring annettu tuomio), taikka ne liittyvät tukijärjestelmiin, joissa verot tai maksut, joiden palauttamista vaaditaan, on kannettu erityisesti riidanalaisen tuen rahoittamista varten (yhdistetyt asiat C-261/01 ja C-262/01, Van Calster ym., tuomio 21.10.2003, Kok. 2003, s. I-12249 ja asia C-126/01, GEMO, tuomio 20.11.2003, Kok. 2003, s. I-13769).

21 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin palauttaa toiseksi mieliin, että edellä mainitussa asiassa Ferring annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että suoramyyntiveroa on, siltä osin kuin sillä rasitetaan ainoastaan

lääketehtaiden lääkkeiden suoramyyntiä, pidettävä tukkukauppias-jakelijoille myönnettynä valtiontukena ainoastaan siinä tapauksessa, että etu, jonka ne saavat siitä, ettei niillä ole velvollisuutta maksaa lääkkeiden suoramyyntiveroa, ylittää lisäkustannukset, joita niille aiheutuu kansallisessa lainsäädännössä niille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä.

22 Cour de cassation katsoo, että asiassa C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, 24.7.2003 antamassaan tuomiossa (Kok. 2003, s. I-7747) yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että jotta julkisia tukia voitaisiin pitää korvauksena edun saavien yritysten suorittamista palveluista julkisten palvelujen velvoitteiden täyttämiseksi, kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava, että seuraavat edellytykset (jäljempänä Altmark-edellytykset) täyttyvät:

– ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi

– toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi

– kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto

– neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei valita julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, tarvittavan

korvauksen taso on määriteltävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, jotka hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta asianmukaisesti varustellulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot sekä näiden velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

23 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että niin sanotut Altmark-edellytykset koskevat tietoja, jotka eivät ole välttämättä ilman etuuden saajaa itseään vastaan nostettua kannetta sellaisen talouden toimijan saatavilla, joka vetoaa tuen lainvastaisuuteen ja joka on sivullinen niihin oikeussuhteisiin nähden, jotka yhdistävät tuen tai vapautuksen saajan valtioon tai sen tuen hallinnoimista varten perustamaan tai nimeämään elimeen.

24 Cour de cassation palauttaa tämän jälkeen mieliin, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden vastaisia ovat kaikki sellaiset todistussäännöt, joiden vaikutuksesta palautuksen saaminen kyseisten yhteisön oikeuden vastaisesti kannetuista veroista tai maksuista on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (ks. mm. asia 199/82, San Giorgio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3595, Kok. Ep. VII, s. 373, 14 kohta ja asia C-343/96, Dilexport, tuomio 9.2.1999, Kok. 1999, s. I-579, 48 kohta).

25 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa lopuksi, että todistustaakkaa koskevien kansallisten säännösten mukaisesti talouden toimija, joka vetoaa palautusvaatimuksensa tueksi kyseessä olevan toimenpiteen valtiontuen luonteeseen, voi olla velvollinen osoittamaan, että niin sanotut Altmark-edellytykset eivät täyty. Se lisää, että se, että tämä toimija ei pysty esittämään väitteidensä menestymiseksi välttämättömiä todisteita, voi olla ainoa este sille, että tämän toimenpiteen valtiontuen luonne osoitetaan.

26 Tässä tilanteessa Cour de cassation on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko yhteisön oikeutta tulkittava siten, että loi n° 97-1164, du 19 décembre 1997, de financement de la sécurité sociale pour 1998 -nimisen lain 12 §:ssä säädetyn kaltaisen veron maksamiseen velvollisella lääketehtaalla on saadakseen maksamansa veron takaisin oikeus vedota siihen, että tukkukauppias-jakelijat ovat saaneet valtiontukea, koska niillä ei ole velvollisuutta maksaa kyseistä veroa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja koska palautusvaatimuksen menestyminen saattaa riippua pelkästään vaatimuksen tekijän esittämästä näytöstä, onko yhteisön oikeutta tulkittava siten, että kansalliset säännökset, joiden mukaan palautuksen saamisen edellytyksenä on, että palautusvaatimuksen tekijä esittää näytön siitä, että tukkukauppias-jakelijoiden saama etu ylittää lisäkustannukset, joita niille aiheutuu kansallisessa lainsäädännössä niille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, tai siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Altmark Trans ?ja Regierungspräsidium Magdeburg? 24.7.2003 antamassa tuomiossa vahvistetut edellytykset eivät täyty, ovat todistussääntöjä, joiden vaikutuksesta verovelvollisen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa saada takaisin maksamansa, sosiaaliturvalain 245-6-1 §:ssä säädetyn kaltainen pakollinen vero, jonka palauttamista koskevan vaatimuksen verovelvollinen on tehnyt toimivaltaiselle viranomaiselle sillä perusteella, että kyseisille tukkukauppias-jakelijoille myönnetty verovapautus on valtiontuki, joka on jätetty ilmoittamatta Euroopan yhteisöjen komissiolle?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen kysymys

27 Edellä mainitussa asiassa Ferring annetusta tuomiosta ilmenee, että EY 87 artiklaa on tulkittava siten, että suoramyyntiveroa on, siltä osin kuin sillä rasitetaan

ainoastaan lääketehtaiden suorittamaa lääkkeiden suoramyyntiä, pidettävä tukkukauppias-jakelijoille myönnettynä valtiontukena ainoastaan siinä tapauksessa, että ne saavat sen avulla liiallisen korvauksen eli että etu, jonka ne saavat siitä, ettei niillä ole velvollisuutta maksaa lääkkeiden suoramyyntiveroa, ylittää lisäkustannukset, joita niille aiheutuu kansallisessa lainsäädännössä niille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä.

28 Nyt esillä olevassa asiassa lääketehdas Boiron, joka on velvollinen maksamaan suoramyyntiveroa, väittää, että tukkukauppias-jakelijoiden vapauttaminen tästä verosta sisältää liiallisen korvauksen niille ja muodostaa siten sellaisena lainvastaisen tuen näiden hyväksi. Tällä perusteella tämä toimija on vaatinut verovuosina 1998 ja 1999 mainittuna verona maksamiensa summien palauttamista.

29 Tältä osin on palautettava mieliin, että EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tukitoimenpide, joka on toteutettu EY 88 artiklan 3 kohtaan perustuvien velvollisuuksien vastaisesti, on lainvastainen. Kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on turvata oikeussubjektien oikeudet sen mahdollisen tilanteen varalta, että kansalliset viranomaiset eivät noudata tukia koskevaa täytäntöönpanokieltoa, ja niiden on kansallisen oikeutensa mukaisesti tehtävä tästä päätelmät, jotka koskevat yhtä lailla niiden toimien pätevyyttä, joilla kyseiset tukitoimenpiteet on pantu täytäntöön, kuin myönnettyjen taloudellisten tukien perimistä (ks. erityisesti yhdistetyt asiat C-266/04–C-270/04 ja C-321/04–C-325/04, Distribution Casino France ym., tuomio 27.10.2005, Kok. 2005, s. I-9481, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 On totta, että useissa sille esitetyissä asioissa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, etteivät ne, joilla on velvollisuus suorittaa vero tai maksu, voi vapautua sen suorittamisesta tai saada sitä palautetuksi vetoamalla siihen, että muiden yritysten saamaa vapautusta on pidettävä valtiontukena (ks. mm. em. asia Banks, tuomion

80 kohta ja em. asia Distribution Casino France ym., tuomion 42 ja 44 kohta sekä yhdistetyt asiat C-393/04 ja C-41/05, Air Liquide, tuomio 15.6.2006, Kok. 2006, s. I-5293, 43 kohta).

31 Edellä olevassa kohdassa mainittuihin tuomioihin johtaneissa asioissa kyseessä olleiden kansallisten toimenpiteiden luonne eroaa kuitenkin olennaisesti suoramyyntiveron luonteesta.

32 Mainituissa asioissa oli itse asiassa kullakin kertaa kyse tiettyjen toimijoiden vapauttamisesta yleisesti sovellettavasta verosta tai maksusta, ja tämän vapautuksen väitettiin itsessään olevan tukitoimenpide.

33 Sitä vastoin pääasiassa ei ole kyseessä tällainen verotusjärjestelmä vaan vero, jonka maksamiseen on velvollinen vain toinen keskenään kilpailevien toimijoiden luokasta, toisin sanoen lääketehtaat.

34 Tällaisessa epäsymmetrisen verottamisen tapauksessa väitetty tuki johtuu siitä, että toinen talouden toimijoiden ryhmä, jonka kanssa verotettu ryhmä on suorassa kilpailusuhteessa, nyt esillä olevassa asiassa tukkukauppias-jakelijat, ei ole velvollinen maksamaan mainittua veroa.

35 Nyt esillä olevassa asiassa on selvää, että tämä verovelvollisuuden ulkopuolelle jättäminen on suoramyyntiveron harkittu ja jopa pääasiallinen tarkoitus.

36 Tältä osin on palautettava mieliin, että edellä mainitussa asiassa Ferring annetun tuomion 19 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että Ranskassa on kaksi keskenään välittömästi kilpailevaa lääkkeiden jakelukanavaa, toisin sanoen tukkukauppias-jakelijoiden jakelukanava sekä suoramyyntiä harjoittavien lääketehtaiden jakelukanava. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on todennut mainitussa kohdassa, että suoramyyntiverolla pyritään erityisesti palauttamaan ennalleen näiden kahden lääkkeiden jakelukanavan väliset kilpailuolosuhteet, jotka Ranskan lainsäätäjän mukaan ovat vääristyneet yksinomaan tukkukauppias-jakelijoille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden johdosta. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin on lisännyt, että mainitun veron käyttöön ottaminen lailla nro 97-1164 on johtanut siihen, että välittömästi veron käyttöön ottamista edeltäneinä vuosina merkille pantu suoramyynnin kasvu on pysähtynyt ja kehitys on kääntynyt jopa päinvastaiseen suuntaan siten, että tukkukauppias-jakelijat ovat vallanneet markkinaosuuksia uudelleen.

37 Jos osoitettaisiin, että suoramyyntiveron maksamisvelvollisuuden ulkopuolelle jättäminen johtaa liialliseen korvaukseen tukkukauppias-jakelijoiden hyödyksi siltä osin kuin etu, jonka ne saavat tästä verovelvollisuuden ulkopuolelle jättämisestä, ylittää ne lisäkustannukset, joita niille aiheutuu niille asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, Boironin kaltaisen lääketehtaan velvollisuus tällaisen veron maksamiseen olisi toimenpide, joka sisältää tukitoimen täytäntöönpanon.

38 Jos asia on näin, kansallisen tuomioistuimen on, kuten tämän tuomion 29 kohdassa on todettu, tehtävä kaikki kansallisen lainsäädännön mukaiset päätelmät tällaisen toimenpiteen pätevyydestä.

39 Nyt esillä olevassa asiassa toimenpide, jonka väitetään muodostavan tuen, on itse suoramyyntivero eikä jokin siitä erotettavissa oleva vapautus.

40 Tällaisessa tapauksessa on myönnettävä, että Boironin kaltainen talouden toimija voi palautusta vaatiakseen vedota suoramyyntiveron lainvastaisuuteen siitä syystä, että se muodostaa tukitoimen.

41 Tästä ei kuitenkaan ole seurauksena se, että kansallisen tuomioistuimen on sallittava, että tuensaajien lukumäärä suurenee. Päinvastoin jos tällainen palautus on tehtävä, se muodostaa erityisen soveltuvan toimenpiteen niiden talouden toimijoiden lukumäärän pienentämiseksi, joita tueksi katsottu toimenpide on vahingoittanut, ja näin ollen sen kilpailunvastaisten vaikutusten rajoittamiseksi.

42 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin sekä yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneet osapuolet ovat nostaneet esille kysymyksen siitä, onko tällainen oikeus vedota valtiontueksi katsottavan suoramyyntiveron lainvastaisuuteen sen palauttamiseksi yhdenmukainen niiden periaatteiden kanssa, jotka ovat edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Van Calster ym. annetussa tuomiossa käyttöön otetun ja myöhemmissä tuomioissa kehitellyn yhteisöjen tuomioistuimen veronluonteisia maksuja koskevan oikeuskäytännön taustalla.

43 Tästä oikeuskäytännöstä johtuu, että jos tukitoimenpide, jonka erottamaton osa on sen rahoitustapa, on toteutettu noudattamatta ilmoitusvelvollisuutta, kansallisten tuomioistuinten on lähtökohtaisesti määrättävä nimenomaan kyseisen tuen rahoittamiseksi perittyjen verojen tai maksujen palauttamisesta (em. yhdistetyt asiat Van Calster ym., tuomion 54 kohta).

44 Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että jotta maksun voidaan katsoa olevan erottamaton osa tukitoimenpidettä, maksun ja tuen välillä on ehdottomasti oltava sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty varojen osoittamista koskeva sellainen sitova yhteys, jonka mukaisesti maksun tuotto osoitetaan väistämättä tuen rahoittamiseen (ks. mm. em. yhdistetyt asiat Air Liquide, tuomion 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Suoramyyntiveron erityispiirre on siinä seikassa, että tämä vero ja väitetty tukitoimi muodostavat yhden ja saman verotoimen kaksi erottamatonta osaa. Tällaisessa tapauksessa veron ja tuen välinen yhteys on vielä läheisempi kuin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Van Calster ym. annetun tuomion kohteena olleen veronluonteisen maksun kaltaisessa tapauksessa.

46 Näin ollen se, että Boironin kaltaiselle talouden toimijalle myönnetään oikeus vedota suoramyyntiveron lainvastaisuuteen tällaisena verona maksettujen summien palauttamiseksi, on yhteensoveltuvaa niiden periaatteiden kanssa, jotka ovat edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Van Calster ym. annetussa tuomiossa käyttöön otetun ja myöhemmissä tuomioissa kehitellyn yhteisöjen tuomioistuimen veronluonteisia maksuja koskevan oikeuskäytännön taustalla.

47 On lisättävä, että tällainen palautus voidaan joka tapauksessa myöntää vain, jos näytetään toteen, että ne summat, joiden palauttamista vaaditaan, tai ainakin osa niistä on liiallista korvausta tukkumyyjä-jakelijoiden hyödyksi ja tällä toimenpiteellä myönnetään siis taloudellinen etu viimeksi mainituille, ja jos myös muut EY 87 artiklan 1 kohdassa mainitut edellytykset täyttyvät, jotta toimenpide voidaan luokitella valtiontueksi.

48 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yhteisön oikeutta on tulkittava niin, että lääketehtaalla, jonka on maksettava lain nro 97-1164 12 §:ssä säädetyn kaltainen maksu, on oikeus vedota siihen, että se, että tukkukauppias-jakelijoilla ei ole velvollisuutta maksaa tätä maksua, on valtiontukea, saadakseen palautusta maksettujen summien siitä osasta, joka vastaa tukkukauppias-jakelijoiden perusteettomasti saamaa taloudellista etua.

Toinen kysymys

49 Pääasiassa lääketehdas, jonka on maksettava suoramyyntiveroa, jonka osalta on selvää, ettei sitä ole ilmoitettu EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, vaatii tämän veron palauttamista, koska se on lainvastainen sillä perusteella, että se, että tämän tehtaan välittöminä kilpailijoina toimivilla tukkukauppias-jakelijoilla ei ole velvollisuutta sen maksamiseen, muodostaa valtiontuen.

50 Tässä asiayhteydessä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee lähtökohtaisesti, onko tehokkuusperiaatteen noudattaminen varmistettu, kun todistustaakkaa koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti ja suoramyyntiveroina maksettujen summien palauttamiseksi tätä palauttamista vaativan talouden toimijan on näytettävä toteen, että tukkukauppias-jakelijoiden verottamatta jättäminen muodostaa liiallisen korvauksen viimeksi mainittujen hyväksi, koska ainakin yksi neljästä niin sanotuista Altamark-edellytyksistä ei täyty, ja muodostaa siten sellaisenaan EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun taloudellisen edun.

51 Kun, kuten pääasiassa, yhteisö ei ole antanut kyseessä olevaa alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on määritettävä toimivaltaiset tuomioistuimet ja annettava menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuden välittömään oikeusvaikutukseen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. mm. asia C-276/01, Steffensen, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3735, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Tältä osin kansallinen tuomioistuin huomauttaa yhtäältä, että vaikka periaatteessa tukkukauppias-jakelijoiden hyödyksi tullutta liiallista korvausta koskeva todistus-

taakka, joka merkitsee sen osoittamista, että ainakin yksi neljästä niin sanotusta Altmark-edellytyksestä ei täyty, kuuluukin asiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan sille talouden toimijalle, joka vetoaa tuen olemassaoloon saadakseen kyseessä olevan veron palautetuksi, tässä kansallisessa lainsäädännössä myönnetään myös tuomioistuimelle laaja toimivalta määrätä viran puolesta kaikki lain sallimat asian selvittämistoimet.

53 Kansallinen tuomioistuin toteaa toisaalta, että tämä toimivalta on vain pelkkä mahdollisuus ja että se, että tämä toimija ei pysty esittämään väitteidensä menestymiseksi välttämättömiä todisteita, voi muodostaa ainoan esteen suoramyyntiveron EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun valtiontuen luonteen osoittamiseksi, koska niin sanotut Altmark-edellytykset koskevat tietoja, jotka eivät välttämättä ole tämän toimijan saatavilla muuten kuin väitetyn tuen saajaa vastaan nostetulla kanteella.

54 Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon on lisäksi todennut, että kansallisella tuomioistuimella on erityisesti mahdollisuus määrätä asianosainen tai riita-asiaan nähden sivullinen toimittamaan asiakirja tai muu todiste.

55 Jos kansallinen tuomioistuin toteaa, että Boironin kaltaiselle lääketehtaalle asetettu todistustaakka siitä, että tukkukauppias-jakelijat saavat liiallisen korvauksen, ja siten suoramyyntiveron valtiontuen luonteesta voi tehdä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi tällaisen näytön esittämisen erityisesti siksi, että se koskee tietoja, joita tällaisella tehtaalla ei voi olla, sillä on tehokkuusperiaatteen noudattamisen takaamiseksi velvollisuus turvautua kaikkiin kansallisessa lainsäädännössä sen käyttöön annettuihin menettelyllisiin keinoihin, joihin kuuluu välttämättömien selvittämistoimien määrääminen, mukaan lukien asianosaisen tai sivullisen henkilön määrääminen toimittamaan asiakirja tai muu todiste.

56 Edellä esitetty huomioon ottaen toiseen kysymykseen on vastattava, että yhteisön oikeuden vastaista ei ole sellaisten kansallisten oikeussääntöjen soveltaminen, joiden

mukaan lain nro 97-1164 12 §:ssä säädetyn kaltaisen pakollisen maksun palauttamisen edellytyksenä on palauttamisvaatimuksen esittäjän esittämä näyttö siitä, että tukkukauppias-jakelijoiden saama etu niiden verottamatta jättämisestä ylittää niille kansallisessa lainsäädännössä asetetuista julkisen palvelun velvoitteista syntyvät lisäkustannukset, ja erityisesti siitä, että ainakin yksi neljästä niin sanotusta Altmark-edellytyksestä ei ole täyttynyt.

57 Jos kansallinen tuomioistuin toteaa, että Boironin kaltaiselle lääketehtaalle asetettu todistustaakka siitä, että tukkukauppias-jakelijat saavat liiallisen korvauksen, ja siten suoramyyntiveron valtiontuen luonteesta voi tehdä mahdottomaksi tai ylivoimaisen vaikeaksi tällaisen näytön esittämisen erityisesti siksi, että se koskee tietoja, joita tällaisella tehtaalla ei voi olla, sillä on tehokkuusperiaatteen noudattamisen takaamiseksi velvollisuus turvautua kaikkiin kansallisessa lainsäädännössä sen käyttöön annettuihin menettelyllisiin keinoihin, joihin kuuluu välttämättömien selvittämistoimien määrääminen, mukaan lukien asianosaisen tai sivullisen henkilön määrääminen toimittamaan asiakirja tai muu todiste.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhteisön oikeutta on tulkittava niin, että lääketehtaalla, jonka on maksettava sosiaaliturvan rahoittamisesta vuodeksi 1998 19.12.1997 anne-

tun lain nro 97-1164 12 §:ssä säädetyn kaltainen maksu, on oikeus vedota siihen, että se, että tukkukauppias-jakelijoilla ei ole velvollisuutta maksaa tätä maksua, on valtiontukea, saadakseen palautusta maksettujen summien siitä osasta, joka vastaa tukkukauppias-jakelijoiden perusteettomasti saamaa taloudellista etua.

2) **Yhteisön oikeuden vastaista ei ole sellaisten kansallisten oikeussääntöjen soveltaminen, joiden mukaan mainitun lain nro 97-1164 12 §:ssä säädetyn kaltaisen pakollisen maksun palauttamisen edellytyksenä on palauttamisvaatimuksen esittäjän esittämä näyttö siitä, että tukkukauppias-jakelijoiden saama etu niiden verottamatta jättämisestä ylittää niille kansallisessa lainsäädännössä asetetuista julkisen palvelun velvoitteista syntyvät lisäkustannukset, ja erityisesti siitä, että ainakin yksi asiassa C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, 24.7.2003 annetulla tuomiolla täsmennetyistä edellytyksistä ei ole täyttynyt.**

Jos kansallinen tuomioistuin toteaa, että Boironin kaltaiselle lääketehtaalle asetettu todistustaakka siitä, että tukkukauppias-jakelijat saavat liiallisen korvauksen, ja siten suoramyyntiveron valtiontuen luonteesta voi tehdä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi tällaisen näytön esittämisen erityisesti siksi, että se koskee tietoja, joita tällaisella tehtaalla ei voi olla, sillä on tehokkuusperiaatteen noudattamisen takaamiseksi velvollisuus turvautua kaikkiin kansallisessa lainsäädännössä sen käyttöön annettuihin menettelyllisiin keinoihin, joihin kuuluu välttämättömien selvittämistoimien määrääminen, mukaan lukien asianosaisen tai sivullisen henkilön määrääminen toimittamaan asiakirja tai muu todiste.

Allekirjoitukset